

**Verslag van de lezing
“Mysterie Anna van Ewsum”
13 november op Ewsum.**

Historische Vereniging

Middelstum

In een goed gevulde kantine van Ewsum stak onze verteller Wouter van Schie van wal, hij bracht zijn verhaal met veel humor en het was een plezier om naar de lezing te luisteren.

Het woord “mysterie”, wat in de aankondiging stond, is terecht, want we weten niet eens precies wanneer ze geboren is. Een schriftelijk bewijs is niet gevonden, men neemt aan 1640. Onze kennis over Anna van Ewsum werd getest met een quiz.

Vragen als : Hoeveel kinderen heeft ze , hoeveel Anna van Ewsums zijn er , waar is haar portret. Wat betreft de laatste vraag, haar portret hing als eerste in Amsterdam, daarna in Parijs, dan in New York en nu hangt het in een museum in Havanna.

Heeft “het melkmeisje” van Vermeer één parel, Anna had er twee, geschilderd door Jan de Baen. Portretten van dames in die tijd werden vaak geschilderd met een parel. Ook vaak in dezelfde pose.

Voorouders van Anna van Ewsum zijn o.a.

Beetke van Rasquert

Anna van Palland

Wigbold van Ewsum

Anna van Ewsum was een vrome vrouw. Dit kan men aannemen door de talrijke inspanningen voor de kerken in haar omgeving.

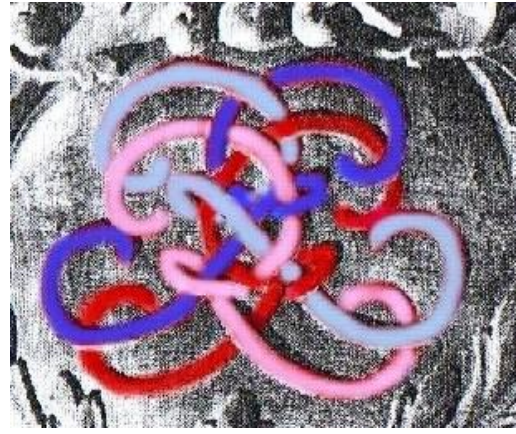
Haar eerste huwelijk met Carel Hieronymus von Inn- und Knuyphausen duurde maar een paar jaar en bleef kinderloos. De vergankelijkheid van het leven was haar door zijn onverwachts overlijden al gauw duidelijk.

Na dit korte huwelijk gaf ze beeldhouwer Rombout Verhulst de opdracht een grafmonument te maken wat beide echtelieden bevatte. Het moest, zo stond in het contract, levensgroot zijn. Uit haar tweede huwelijk met Georg Wilhelm von Inn- und Knuyphausen (de achterneef van haar eerste man) weten we dat ze drie kinderen heeft gehad. Twee daarvan zijn jong gestorven. Maar misschien heeft ze ook een aantal miskramen of dood geboren kinderen gehad?

Dus bij de quizvraag hoeveel kinderen waren de antwoorden drie en zeven beiden goed.

Anna van Ewsum was de allerlaatste van het geslacht van Ewsum en woonde op de borg Nienoord.

Anna haar tweede man Georg Wilhelm heeft vele spiegelmonogrammen met de initialen GG nagelaten op de borg Nienoord. De letters staan voor de twee voornamen Georg Guilermus. Op tal van plekken liet hij zijn voorletters bij de borg in beeld brengen zoals bij het toegangshek, op enkele sierblokken in de tuin, op een gordijn ,op het plafond, in de schelpengrot enz.

Had Georg Wilhelm banden met de vrijmetselarij? De letter G komt in de vrijmetselarij veel voor en betekent vaak God. Bij de marmeren achterwand in de kerk van Midwolde zijn hiervan symbolen te zien bv. zoals bladeren die van onder naar boven steeds groter worden (in de natuur net andersom) en een vallend masker. In de schelpengrot van de borg zijn ook veel symbolen van de vrijmetselarij te vinden. Ook een aantal enkel gespiegelde G's. (God) Op de nok van het dak zit een negenpuntige ster , waarvan er één naar boven wijst. Het getal 9 is een symbool van een hoge graad in de loge.

Georg Wilhelm had zich door het huwelijk met Anna de borg toegeëigend en liet dit op de borg door deze monogrammen duidelijk blijken. Dat hij zich de borg toegeëigend had, werd voor Anna na zijn dood duidelijk uit zijn testament.

Anna tekende, na het bekend worden van het testament ,protest aan bij de Hoofdmannenkamer in Groningen en het resultaat was dat het testament ongeldig verklaard werd.

Anna was een mooie verschijning maar ook een zelfbewuste en ontwikkelde vrouw.

In de kerk van Midwolde hangen 10 rouwborden, waaronder ook die van Anna.

Op het bord van Anna staat geen sterfdatum. Was het 6 november 1714? Bewijs is er niet. Acht van deze rouwborden zijn grote rechthoekige en twee zijn klein en ruitvormig o.a. die van Willem van Ewsum. Dit zijn ook de oudste borden. Men hing een klein ruitvormig rouwbord boven de ingang van het huis. Men kon dan zien dat er iemand was overleden. Na een jaar kwam tijdens een nagedachtenis dienst aan de overledene een groot definitief rouwbord in de kerk. Zijn de twee kleine rouwborden de tijdelijke borden?

De van Ewsums hadden ook een groot huis in de stad Groningen, het huidige pand van justitie in de Oude Boteringestraat.

Wouter van Schie heeft een prachtig boek geschreven ,rijk geïllustreerd met veel afbeeldingen en uitleg, over Anna. Veel van deze afbeeldingen zagen we op het scherm. Van Schie hield zich in zijn boek aan de feiten en controleerde altijd zijn bronnen, daardoor wist hij een aantal aangenomen zaken te weerleggen. Ook reisde hij zelf naar borgen, kastelen, kerken en andere locaties in binnen- en buitenland (Duitsland, Polen en Tsjechië) om ter plekke informatie in te winnen over voorouders van Anna en haar echtgenoten, en om mooie, bijzondere plaatjes te schieten. Soms maakte hij bijzondere gebeurtenissen mee. Zo stond er bij de ruïne van Würben een bordje waarop stond “pas op instortingsgevaar”, omdat van Schie het niet kon lezen, dacht hij dat er stond “verboden toegang” en dat moet je tegen iemand die van ver komt om te onderzoeken niet zeggen. Hij maakte tijdens deze reizen veel foto's van de portretten van de familie von Inn- und Knuyphausen en van Anna.

Tijdens de lezing bood dhr. van Schie de Historische Vereniging een mooie ingelijste foto van Anna van Ewsum aan (zie boven).

De ingelijste foto blijft op Ewsum en zal daar een plekje krijgen.

Tijdens een brand in 1815 in de Oranjerie van de borg Nienoord zijn er veel schilderijen verloren gegaan. Maar door de reizen van Wouter van Schie zijn veel foto's van portretten boven water gekomen en gepubliceerd in zijn boek

Al met al een plezierige, informatieve avond.

Op 13 december is er een inloopdag op Ewsum vanaf 11.00 - 16.30 uur waar iedereen van harte welkom is.

De dag is o.a. bedoeld om met elkaar te praten over het verleden van Middelstum, ook kan men uit privé collecties foto's, krantenknipsels, opgegraven en gevonden materiaal meebrengen om ook de anderen ervan te laten genieten.

Twee leden, Mark van Dijken en Ties Groenewold, die allerlei opgegraven materialen verzamelen zullen deze dag met een gedeelte van hun collectie aanwezig zijn en uitleg geven. Ook zal er deze dag een fotocollage te zien zijn van de herstelwerkzaamheden op de begraafplaats.

Postadres:

Vlaslaan 1 9991 BW Middelstum

Tel: 0595-551655 hennie.toolsema@home.nl

Kamer van Koophandel nr: 53838653

Bank rek. nr. NL07 RABO 0166362980